

Nr 64

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, m. m.; given Stockholms slott den 4 februari 1955.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv;

2) lag om fortsatt giltighet av lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning; samt

3) lag angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.

GUSTAF ADOLF

Per Edvin Sköld

Förslag

till

Lag

om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv

Härigenom förordnas, att lagen den 3 juni 1949 angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv¹, vilken jämlikt lag den 4 juni 1954 (nr 328) gäller till och med den 30 juni 1955, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1956.

Förslag

till

Lag

om fortsatt giltighet av lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning

Härigenom förordnas, att lagen den 5 juni 1953 med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning, vilken jämlikt lag den 4 juni 1954 (nr 329) gäller till och med den 30 juni 1955, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1955.

Förslag

till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 7 december 1951 om räntereglering m. m., vilken jämlikt lag den 4 juni 1954 (nr 330) gäller till och med den 30 juni 1955, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1956.

¹ Senaste lydelse av 1 § se 1954:328.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 jan-
uari 1955.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *fortsatt giltighet av lagen angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, m. m.*, samt anför därvid följande.

I en den 2 december 1954 dagtecknad skrivelse har *fullmäktige i riksbanken* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *dels* att lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv måtte erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1956, *dels ock* att lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m. måtte erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1956. Bankofullmäktige har därjämte förklarat sig icke ha något att erinra mot att lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning erhöle förlängd giltighet intill den tidpunkt då nya banklagen träder i kraft.

Över fullmäktiges skrivelse har, efter remiss, yttranden avgivits av *fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen* samt *Svenska bankföreningen*.

I. Lagstiftningen angående bankaktiebolagens kassareserv

Enligt 49 § 2 mom. första punkten lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse är bankaktiebolag skyldigt att i tillgångar, vilka kan med lätthet förvandlas i penningar, redovisa kassareserv till belopp, som tillsammans med den ineliggande kassan motsvarar minst 25 procent av de förbindelser, som det åligger bolaget att vid anfordran fullgöra.

Alltsedan år 1937 har särskilda bestämmelser — utöver det i lagen om bankrörelse intagna stadgandet — varit meddelade beträffande bankaktiebolags kassareserv. De nu gällande bestämmelserna i förevarande hänseende

är upptagna i lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv.

Ifrågavarande lag, som trädde i kraft den 1 juli 1949, gällde ursprungligen till och med den 30 juni 1950. Lagen har därefter erhållit fortsatt giltighet, senast genom lag den 4 juni 1954 (nr 328) enligt vilken giltighetstiden utsträckt till och med den 30 juni 1955. Genom sistnämnda lag vidtog också viss ändring i bestämmelsen om maximitalet för kassareservkvoten.

De nu gällande bestämmelserna har i huvudsak följande innehåll.

Enligt 1 § äger Konungen i den mån sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt — på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter hörande av bank- och fondinspektionen — förordna

a) att kassareserv, som avses i 49 § 2 mom. första punkten lagen om bankrörelse, tillsammans med bankaktiebolags inneliggande kassa skall uppgå till viss bestämd kvotdel, högst femtio procent, av bolagets förbindelser med undantag av garantiförbindelser och skulder på grund av insättningar å sparkasseräkning;

b) att viss bestämd kvotdel av den summa av bankaktiebolags inneliggande kassa och kassareserv, som bolaget jämlikt nämnda lagrum eller, om förordnande enligt a) meddelats, jämlikt förordnandet är skyldigt att redovisa, skall utgöras av, förutom inneliggande kassa, medel innestående i riksbanken och, i händelse sådant finnes kunna medgivas, likvida avista tillgodohavanden hos utländsk bank eller bankir;

c) att viss bestämd kvotdel av den under b) angivna summan skall utgöras av medel innestående i riksbanken samt att, om bankaktiebolags i riksbanken innestående medel icke uppgår till sålunda föreskrivet belopp, bolaget skall till riksbanken gälda ränta å underskottet, beräknat enligt av Konungen angivna grunder, efter en räntesats som fastställes av riksbanken, dock högst en procent över riksbankens lägsta diskonto vid diskontering av växlar på högst tre månader.

Oavsett vad som föreskrivits vid förordnande enligt a) skall kassareserven utgöra lägst det i lagen om bankrörelse bestämda beloppet.

I 2 § stadgas, att förordnande enligt 1 § må meddelas beträffande samtliga bankaktiebolag eller sådana, vilkas egna fonder uppgår till visst angivet belopp, och att de bankaktiebolag, som förordnandet omfattar, må efter storleken av egna fonder uppdelas i grupper, för vilka olika kvotdelar fastställes.

Enligt 3 § må Konungen, efter hörande av fullmäktige i riksbanken samt bank- och fondinspektionen, beträffande visst bankaktiebolag medgiva sådan avvikelse från meddelat förordnande, som med hänsyn till de för bolaget föreliggande särskilda omständigheterna prövas erforderlig.

Av Konungen jämlikt lagen meddelat förordnande må ej äga tillämpning längre än lagen äger giltighet.

Bestämmelser enligt 1949 års lag har av Kungl. Maj:t meddelats dels för

tiden den 1 oktober 1950—den 30 juni 1951 i kungörelsen den 10 augusti 1950 (nr 483), dels ock, med upphävande av nyssnämnda kungörelse, för tiden den 1 juni 1951—den 30 juni 1952 i kungörelsen den 18 maj 1951 (nr 253). Efter därom av fullmäktige i riksbanken gjord framställning upphävdes sistnämnda kungörelse genom kungörelsen den 8 februari 1952 (nr 32) med verkan från och med samma dag.

Genom proposition nr 3 till årets riksdag har framlagts förslag till ny lagstiftning om bankrörelse. De i förslaget ingående bestämmelserna om kassareserv innebär vissa ändringar i förhållande till vad som föreskrives i gällande banklag. De föreslagna reglerna är emellertid icke avsedda att tillgodose penningpolitiska syften. Beträffande denna fråga anförde jag i nämnda proposition (s. 137) bl. a. följande.

Jämväl enligt min egen uppfattning torde det vara mest praktiskt att liksom hittills särskilja den penningpolitiskt motiverade kassareservregleringen från de bestämmelser, som med sikte på mera ordinära förhållanden uppställer de av strikta likviditetshänsyn betingade kassareserykraven. Banklagen skulle alltså även i fortsättningen inrymma endast kassareservregler av det senare slaget. Med detta ställningstagande skulle förevarande lagstiftningsärende icke komma att beröra den penningpolitiska beredskapslagstiftning, som för närvarande möter i lagen av den 3 juni 1949. Dock vill jag här framhålla, att det torde få betraktas som tveksamt, huruvida nämnda beredskapslagstiftning bör i fortsättningen få samma konstruktion som i 1949 års lag. En omprövning av nuvarande principer för den penningpolitiska kassareservregleringen torde med hänsyn härtill icke kunna anses opåkallad. Det må nämnas, att en liknande uppfattning kommit till synes i riksbanksfullmäktiges yttrande över sakkunnigbetänkandet. Vid en kommande översyn synes bl. a. böra undersökas om denna reglering liksom hittills bör ha tidsbegränsad giltighet eller om en permanent beredskapslag är motiverad. En annan utredningsfråga som anmäler sig är, huruvida icke kassaregler till kontroll över kreditvolymen bör finnas även för sparbankerna och jordbrukets kreditkassor. De här omnämnda spörsmålen synes böra upptas till gemensam prövning av särskild utredning.

Fullmäktige i riksbanken anser erforderligt, att 1949 års lag — i avvaktan på resultatet av den förebådade utredningen i ämnet — bibehålles i beredskaps-syfte och föreslår att densamma erhåller förlängd giltighet med förslagsvis ett år.

Enligt ett vid bankofullmäktiges skrivelse fogat protokollsutdrag har *herr Kristensson* anmält reservation mot fullmäktiges beslut och med instämmande av *herr Kollberg* förordad att relationstalet mellan kassareserv och täckningspliktiga förbindelser sattes till högst 35 procent. I reservationen uttalas, att en beredskapslag icke borde erhålla större räckvidd än som vore nödvändigt och att man vid frågans bedömande borde taga hänsyn till att även andra penningpolitiska medel vore tillgängliga för riksbanken.

Bankofullmäktiges framställning tillstyrkes av *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som betonar den berörda lagstiftningens betydelse ur beredskaps-synpunkt. Mot beslutet hade anmälts reservation av *herr Hagberg*, som an-

sett att maximitalet för kassareservkvoten borde fastställas till högst 25 procent.

Även *bank- och fondinspektionen* tillstyrker bankofullmäktiges förslag.

Svenska bankföreningen avstyrker att lagen erhåller förlängd giltighet i oförändrat skick. Bankföreningen erinrar om den föregående år vidtagna höjningen av maximitalet för kassareservkvoten. Föreningen påpekar att den ansett nämnda skärpning opåkallad och åberopar nu de därvid utvecklade skälen.

Departementschefen. Såsom tidigare nämnts inrymmer det förslag till ny lag om bankrörelse, som genom proposition nr 3 framlagts för årets riksdag, inga penningpolitiskt motiverade kassareservregler. Det förutsattes i stället att i den mån en penningpolitisk beredskapslagstiftning är erforderlig på detta område reglerna härom liksom hittills skulle meddelas i särskild författning. I det sammanhanget uttalade jag att det torde få betraktas som tveksamt huruvida nämnda beredskapslagstiftning i fortsättningen borde få samma konstruktion som i 1949 års lag angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv. En omprövning av principerna för denna lagstiftning torde med hänsyn härtill icke kunna anses opåkallad. En särskild utredningsfråga vore därvid, framhöll jag vidare, huruvida icke kassaregler till kontroll över kreditvolymen borde finnas även för sparbankerna och jordbrukets kreditkassor. De olika spörsmålen syntes böra upptagas till gemensam prövning av särskild utredning.

Den närmare tidpunkten för igångsättandet av denna utredning kan för närvarande icke angivas. Det nu pågående arbetet med översyn av sparbankslagen och lagstiftningen om jordbrukets kreditkassor torde nämligen först få avslutas. I detta läge och då det i princip torde råda enighet om att en beredskapslagstiftning på förevarande område är nödvändig biträder jag förslaget, att 1949 års lag förlänas fortsatt giltighet under ytterligare ett år eller alltså till och med den 30 juni 1956.

Under remissbehandlingen har från några håll yrkats att maximitalet för kassareservkvoten, som förra året höjdes från 25 till 50 procent, måtte nedsättas. Med anledning härav vill jag erinra om att de undersökningar, som låg till grund för den i fjol vidtagna höjningen hade utvisat att den då gällande högsta likviditetskvoten (25 %) icke vore tillräcklig om man med lagen ville för de betydelsefullaste bankerna erhålla en verkan i likviditets-hänseende motsvarande den som ernåtts med de tidigare överenskommelserna mellan riksbanken och affärsbankerna. Situationen är densamma i år. Jag vil! i detta sammanhang understryka de i finansplanen till årets statsverksproposition gjorda uttalandena angående bankernas kassareserver. Jag nämnde där att den rådande knappheten på likvida medel icke finge föranleda bankerna att ge avkall på de åtaganden att hålla förstärkta kassareserver som de tidigare gjort gentemot riksbanken. Det vore så mycket mera nödvändigt att understryka vikten av att bankerna icke tilläte sig att upp-

mjuka kassareservkraven, som det aktuella samhällsekonomiska läget gäve en naturlig bakgrund till önskemålet om en ytterligare åtstramning av kreditgivningen. En sådan åtstramning torde i första hand böra åvägbringas genom skärpning av kraven på kassareserv. Jag framhöll att detta kunde ske med anlitande av den vidgade beredskapslagstiftning som genomfördes vid fjolårets riksdag. Alternativa möjligheter vore, att för ändamålet en frivillig överenskommelse inginges mellan kreditinstituten och riksbanken, i likhet med vad som skett tidigare eller också ensidiga åtaganden från det privata kreditväsendets sida, såsom nu senast varit fallet. De i finansplanen omnämnda överläggningarna mellan riksbanken och kreditinstituten rörande dessa frågor har, enligt vad jag inhämtat, fortsatt.

Med hänvisning till dessa uttalanden tillstyrker jag att den vid fjolårets riksdag vidtagna höjningen av relationstalet för kassareservkvoten bibehålles. Jag föreslår sålunda att lagen ges fortsatt giltighet i oförändrat skick.

II. Särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning

I 49 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse stadgades, enligt lagrummets ursprungliga lydelse, att bankaktiebolags inlåning icke finge överstiga fem gånger beloppet av bolagets egna fonder. Genom särskilda lagar med temporär giltighet, utfärdade under åren 1917, 1918, 1919 och 1920 sattes nämnda regel ur kraft såvitt angick bankbolag, vars egna fonder uppgick till minst fem miljoner kronor. Från och med den 1 januari 1921 avvecklades denna provisoriska lagstiftning, därvid med stöd av dåmera vunna erfarenheter åt 49 § 1 mom. gavs den förändrade avfattning, som ännu gäller. Enligt den lydelse, lagrummet sålunda erhållit, skiljes mellan bankaktiebolag med mindre och större fonder. För bankaktiebolag, vars egna fonder uppgår till högst fem miljoner kronor, får inlåningen allenast med det belopp, som motsvarar vad för bolagets räkning inestår hos annat inländskt bankbolag, överstiga fem gånger beloppet av bolagets egna fonder. Uppgår de egna fonderna till mera än fem miljoner kronor, må inlåning äga rum högst till belopp av tjugufem miljoner kronor ökat med nio gånger skillnaden mellan beloppet av bolagets egna fonder och fem miljoner kronor, dock att inlåningssumman icke må överstiga åtta gånger beloppet av bolagets egna fonder.

Till bankbolags egna fonder räknas i förevarande sammanhang grundfond, reservfond och dispositionsfond men icke balanserade vinstmedel. Efter det beslutet om omläggning av uppbördsförfarandet fattats jämställes med dispositionsfond enligt praxis skattereserver, i den mån de icke längre behöver tagas i anspråk för det ursprungligen avsedda ändamålet.

Jämväl efter ingången av år 1921 har emellertid banklagens bestämmelser genom tillfällig lagstiftning modifierats, senast genom *lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning*.

Enligt vad i nämnda lag (1 §) stadgas må bankaktiebolag — utan hinder av bestämmelserna i 49 § 1 mom. lagen om bankrörelse — mottaga inlåning med

dels ett belopp motsvarande summan av

- a) bolagets inneliggande kassa;
- b) vad för bolagets räkning inestår hos Sveriges riksbank eller riksgäldskontoret eller å postgiro eller hos annat inländskt bankaktiebolag med lyftningsrätt vid anfordran eller efter en dags uppsägning;
- c) bolaget tillhöriga, å inländsk bank dragna checkar samt av sådan bank utställda egna växlar, betalbara vid anfordran;
- d) marknadsvärdet, dock högst nominella värdet, å bolaget tillhöriga av svenska staten utfärdade skattkammарväxlar samt å sådana bolaget tillhöriga obligationer, vilka utfärdats av svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, under förutsättning att obligationernas återstående löptid icke överstiger fem år;
- e) tre fjärdedelar av marknadsvärdet, dock högst tre fjärdedelar av nominella värdet, å sådana bolaget tillhöriga obligationer, som avses under d) men vilkas återstående löptid överstiger fem år; samt
- f) tre fjärdedelar av marknadsvärdet, dock högst tre fjärdedelar av nominella värdet, å andra bolaget tillhöriga inhemska obligationer, vilka är av fullgod beskaffenhet;

dels ock ett belopp motsvarande, om bolagets eget kapital icke överstiger fem miljoner kronor, sex gånger det egna kapitalet samt, om bolagets eget kapital är större än nyss sagts, trettio miljoner kronor ökat med tio gånger skillnaden mellan bolagets eget kapital och fem miljoner kronor.

Enligt vad i lagen vidare stadgas skall vid tillämpningen av nyssnämnda bestämmelser såsom inlåning anses — utöver vad som är att anse såsom inlåning enligt lagen om bankrörelse — ej mindre belopp, för vilka bolaget ansvarar på grund av egna accepter eller som tillförts bolaget genom försäljning av postremissväxlar eller genom rediskontering eller försäljning av andra växlar, än även beloppet av de garantiförpliktelser som bolaget iklätt sig, i den mån dessa förpliktelser icke täcks av hos bolaget insatta, till bolaget pantförskrivna medel.

I 2 § av ifrågavarande lag stadgas rätt för Konungen att, efter hörande av fullmäktige i riksbanken samt bank- och fondinspektionen, medgiva, att bankaktiebolag må mottaga inlåning med visst belopp utöver det sammanlagda belopp, vartill bolagets inlåning enligt föreskrifterna i 1 § högst må uppgå.

Lagen, som ursprungligen gällde till och med den 30 juni 1954, har genom lag den 4 juni 1954 (nr 329) erhållit fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

I det förslag till lag om bankrörelse som genom proposition nr 3 förelagts årets riksdag har intagits bestämmelser om inlåningsrätten, som avser att ersätta den nu gällande provisoriska lagstiftningen i ämnet. Nämnda lag föreslås träda i kraft den 1 januari 1956.

I sin skrivelse har *bankofullmäktige* förklarat sig icke ha något att erinra mot att 1953 års provisoriska lag erhåller förlängd giltighet intill den tidpunkt då den nya banklagen träder i kraft.

Riksgäldsfullmäktige och *bankföreningen* har ej heller haft något att använda mot en sådan förlängning. *Bank- och fondinspektionen* förordar i första hand, att den nya banklagens bestämmelser om inlåningsrätten skall träda i kraft den 1 juli innevarande år. Härigenom skulle såväl ytterligare förlängning av nu ifrågavarande provisoriska lag som de dispensärenden, vilka i sådant fall otvivelaktigt komme att anhängiggöras, kunna undvikas. I andra hand tillstyrkes, att den provisoriska lagen erhåller förlängd giltighet till och med den 30 juni 1956 dock längst till dess ny lag om bankrörelse träder i kraft.

Departementschefen. Godtages det förslag till ny banklag, som framlagts i proposition nr 3 till årets riksdag, bortfaller behovet av 1953 års provisoriska lag i fråga om bankaktiebolags inlåning. Med hänsyn till att giltighetstiden för sistnämnda lag utgår den 30 juni 1955, medan den nya banklagen enligt nyssnämnda proposition är avsedd att träda i kraft först den 1 januari 1956, blir det emellertid nödvändigt att ge 1953 års lag förlängd giltighet för tiden till och med den 31 december 1955. Jag tillstyrker sålunda att förslag härom förelägges riksdagen.

III. Lagstiftningen om räntereglering

Hösten 1951 infördes lagstiftning som syftar till att möjliggöra bl. a. en reglering av räntan vid in- och utlåning av penningar. Bestämmelserna är upptagna i lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m. Lagen, som ursprungligen gällde till och med den 30 juni 1953, har därefter erhållit fortsatt giltighet, senast genom lag den 4 juni 1954 (nr 330), enligt vilken giltighetstiden utsträckts till och med den 30 juni 1955. Ränteregleringslagen, som har karaktär av fullmaktslag, har hittills icke tagits i anspråk.

Beträffande lagens närmare innehåll må följande här nämnas.

Enligt den inledande bestämmelsen i 1 § erfordras för att lagens huvudbestämmelser skall träda i tillämpning att Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken därom meddelat särskilt förordnande. Sådant förordnande må meddelas i den mån så prövas oundgängligen nödigt för att uppnå det mål, som fastställts för riksbankens penningpolitiska verksamhet.

Enligt 4 § äger riksbanken föreskriva viss *anmälningsskyldighet* för den som yrkesmässigt driver utlåning av penningar. Anmälningsskyldigheten omfattar tillämpade räntesatser och övriga villkor samt planerade ränteändringar.

Bestämmelser angående *räntestopp* meddelas i 5 §. Sålunda äger riksbanken föreskriva, att den som utlånar penningar icke må utan tillstånd av myndighet som Konungen bestämmer tillämpa högre ränta vid viss utlåning

eller, om jämväl inlåning av penningar sker från allmänheten på räkning som av bank allmänligen begagnas, lägre ränta vid viss sådan inlåning än den, som han tillämpade å dag som i föreskriften angives, eller, om han då icke i jämförbar form utlånade eller inlånade penningar, den ränta, som den angivna dagen var att anse som gängse eller som han före nämnda dag senast tillämpat. Föreskrift om räntestopp meddelas att gälla för viss tid, högst sex månader. Då skäl därtill finnes må räntestoppet förlängas, varje gång för högst sex månader. Har räntestopp föreskrivits beträffande viss ut- eller inlåning, äger riksbanken då så prövas skäligt förordna om sänkning av utlåningsräntan eller höjning av inlåningsräntan. Sådant förordnande må jämväl meddelas beträffande allenast viss person eller visst företag. Förordnande gäller under den tid räntestoppet är gällande.

I 6 § stadgas, att riksbanken äger fastställa viss högsta ränta vid viss utlåning (*maximiränta*) eller viss lägsta ränta vid viss inlåning av penningar från allmänheten på räkning som av bank allmänligen begagnas (*minimiränta*). Maximiränta må ej överskridas och minimiränta ej underskridas med mindre myndighet som Konungen bestämmer givit tillstånd därtill. För föreskrift om maximi- och minimiränta gäller samma tidsbegränsning som för räntestopp.

De nu återgivna bestämmelserna kompletteras med ett stadgande i 2 § att med ränta skall likställas varje annan gottgörelse som utgör vederlag vid lån av penningar. Vidare gäller enligt 3 §, att lagens föreskrifter ej har avseende å ränta, för vars beräkning eller fastställande gäller särskilda bestämmelser, givna i allmän författning eller eljest meddelade av Konungen.

Enligt 7 § äger riksbanken föreskriva, att obligationer, förlagsbevis och likartade skuldförbindelser ej må utgivas utan tillstånd av riksbanken. Ett undantag utgör därvid skuldebrev, som utgives av riksgäldskontoret.

I 8 § lämnas vissa bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter som lämnas med stöd av lagen. 9 och 10 §§ upptager ansvarsbestämmelser m. m. I 11—13 §§ meddelas vissa processuella föreskrifter. Jämlikt 14 § slutligen äger Konungen meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för lagens tillämpning.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen av lagen om räntereglering m. m. har av Kungl. Maj:t meddelats genom kungörelse den 7 december 1951 (nr 768). Denna kungörelse, som ursprungligen i likhet med ränteregleringslagen gällde till och med den 30 juni 1953, har senast genom kungörelse den 4 juni 1954 (nr 331) erhållit förlängd giltighet till utgången av juni 1955. Kungörelsen innehåller bl. a. bestämmelser att vissa frågor avseende tillämpningen av ränteregleringslagen skall handläggas av en särskild nämnd, räntenämnden. Närmare föreskrifter om räntenämndens verksamhet m. m. är meddelade i instruktionen den 7 december 1951 (nr 769) för räntenämnden.

I sin förenämnda skrivelse har *bankofullmäktige* — under erinran att giltighetstiden för ränteregleringslagen utlöper den 30 juni 1955 — förordat, att lagen i beredskapssyfte ges förlängd giltighet, förslagsvis under ett år.

Enligt det skrivelsen bifogade protokollsutdraget hade *herr Kristensson* anmält reservation mot fullmäktiges beslut och med instämmande av *herr Kollberg* yrkat avslag på förslaget om förlängning av ränteregleringslagen.

Bankofullmäktiges framställning tillstyrkes av *fullmäktige i riksgäldskontoret* med betonande särskilt av ifrågavarande lagstiftnings beredskapskaraktär. Mot beslutet hade anmälts reservation av *herr Hagberg*, vilken i likhet med reservanterna inom bankofullmäktige ansett, att förslaget om fortsatt förlängning av ränteregleringslagen bort avstyrkas.

Bank- och fondinspektionen erinrar om att inspektionen i samband med förarbetena till förevarande lagstiftning redovisat de betänkligheter ämbetsverket för sin del hyste beträffande densamma och att de skäl, som inspektionen därvid åberopade blev utförligt diskuterade i den proposition, vari lagförslaget sedermera presenterades för riksdagen. Då ytterligare omständigheter av betydelse för frågan om lagens fortsatta existens ej därefter syntes ha inträffat, ville inspektionen icke motsätta sig att ifrågavarande lagstiftning gäves förlängd giltighet i enlighet med bankofullmäktiges förslag.

Svenska bankföreningen avstyrker förslaget.

Departementschefen. Giltighetstiden för ränteregleringslagen utgår den 30 juni 1955. I sin tidigare omnämnda framställning har fullmäktige i riksbanken hemställt, att lagen måtte ges förlängd giltighet, förslagsvis för tiden till och med den 30 juni 1956. Fullmäktige har som skäl härför anfört, att lagen borde bibehållas i beredskapssyfte. Jag delar denna uppfattning. Det allmänna ekonomiska läget är sådant att det icke bör komma i fråga att nu avstå från den handlingsberedskap som ligger i denna fullmaktslagstiftning. Jag tillstyrker sålunda att ränteregleringslagen ges förlängd giltighet under ytterligare ett år eller sålunda till utgången av juni månad 1956.

IV. Departementschefens hemställan

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv;
- 2) lag om fortsatt giltighet av lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning; samt
- 3) lag angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över nämnda författningsförslag — vilka såsom *Bilaga*¹ torde få fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag — måtte för det i § 87 rege- ringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemstäl- lan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand

¹ Bilagan som är likalydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här ute- slutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 31 januari 1955.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden LECH,
REGNER,
GÖSTA LIND,
regeringsrådet LORICHS.

Enligt lagrådet den 27 januari 1955 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 januari 1955, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) *lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv;*

2) *lag om fortsatt giltighet av lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning; samt*

3) *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av byråchefen i finansdepartementet, kammarrättsrådet C. V. Åbjörnsson.

Lagrådet yttrade:

De under 1) och 2) omförmälda lagförslagen lämnas utan erinran.

Under hänvisning till vad i utlåtanden den 31 mars 1953 och den 11 mars 1954 över då föreliggande lagförslag, avseende förlängning av ränteregleringslagens giltighet, anförts av lagrådet i dess dåvarande sammansättning, avstyrkes förslaget om ytterligare förlängning av samma lag.

Ur protokollet:

Harriet Stangenberg

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 febr-
ruari 1955.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, lagrådets den 31 januari 1955 avgivna utlåtande över de den 14 januari 1955 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv;
- 2) lag om fortsatt giltighet av lagen den 5 juni 1953 (nr 308) med särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning; samt
- 3) lag angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.

Föredragande departementschefen anför följande.

De under 1) och 2) upptagna lagförslagen har icke blivit föremål för erinran från lagrådets sida.

Med återopande av att lagrådet i utlåtanden 1953 och 1954 avstyrkte nämnda år föreliggande lagförslag avseende förlängning av ränteregleringslagens giltighetstid, har lagrådet avstyrkt jämväl det nu remitterade förslaget om ytterligare förlängning av samma lag. Då några nya synpunkter nu icke framförts, inskränker jag mig till att hänvisa till vad jag anförde vid min anmälan av ärendet den 14 januari i år. Jag vidhåller min där uttalade uppfattning, att denna lagstiftning bör bibehållas i beredskapssyfte.

Föredragande departementschefen hemställer härefter att förslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen för antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Harald Häggquist